

'Uienvlieg houdt van luwte en zand'

Toen HLB BV in 2014 De Groene Vlieg overnam, kwam Tjarda Everaarts weer in aanraking met haar oude werk. Het grootste deel van haar carrière werkte ze namelijk aan de verfijning van de steriele-insectentechniek, waarmee onder andere de uienvlieg biologisch bestreden wordt. Die kennis komt haar ook op locatie Wijster van pas.

Tjarda Everaarts is bij HLB BV in Wijster verantwoordelijk voor de proeven die het onderzoeks- en advieslaboratorium doet op het gebied van aaltjes en insecten. Als coördinator projecten bewaakt ze bovendien het overzicht over de meer dan honderd veldproeven die het HLB uitvoert. Voordat ze in 2011 in dienst kwam, werkte zij jarenlang als specialist bij De Groene Vlieg, het bedrijf dat sinds twee jaar onderdeel uitmaakt van HLB BV. Activiteiten van de bedrijven die elkaar overlappen, zoals het bodemonderzoek, zijn in elkaar geschoven. Waar HLB van oudsher breder actief is op gebied van plant- en bodemgezondheid, ligt de expertise van De Groene Vlieg op het gebied van insecten. Everaarts voelt zich in beide werelden thuis.

'STERIELE-MANNETJESTECHNIEK HEEFT ZIJN WAARDE BEWEZEN'

Wat houdt uw werk in?

„Als projectleider onderhoud ik contacten met de opdrachtgevers, proefveldhouders en andere betrokkenen. Ook stuur ik de proefvelddienst en het aaltjeslab aan. Als coördinator projecten zorg je ervoor dat alles gladjes verloopt: gaat het goed? Zijn we niks vergeten? En: wat heeft prioriteit? Omdat je met buitenproeven te maken hebt, gaat het namelijk vaak net iets anders dan je verwacht.“

Wanneer geniet u het meest van uw werk?

„Op het moment dat proefvelddata verwerkt worden en de eerste resultaten wijzen op duidelijke verschillen. Met die kennis komen onze opdrachtgevers verder. Bijvoorbeeld bij de toelating van een nieuw middel. Dat is essentieel, want je ziet het aantal toegelaten gewasbeschermingsmiddelen behoorlijk teruglopen. Ik vind het mooi dat we op die manier een bijdrage leveren aan wat voor telers belangrijk is.“

Het areaal uien in Noord-Nederland groeit. Wat doet het HLB aan uien?

„Het gewas is hier in de omgeving nog klein, maar we krijgen wel meer vragen van telers, bijvoorbeeld over aaltjes. Voor De Groene Vlieg doen we proeven waarin we uitzoeken hoe een tripsplaaag zich opbouwt in een uiengekas. We willen beter zicht krijgen op het effect van zaadcoating, de aanwezigheid van andere waardgewassen en het inzetten van insecticiden op de ontwikkeling van de populatie. Verder ben ik betrokken bij het introduceren van de steriele-mannetjestechniek tegen uienvlieg in Noord-Nederland.“

Nog even in het kort: hoe werkt de steriele-mannetjestechniek ook alweer?

„De Groene Vlieg kweekt uienvliegen op en maakt die onvruchtbaar met behulp van straling. Door een overmaat van deze steriele vliegen los te laten in uienpercelen, is de kans dat een wilde uienvlieg paart met een steriel mannetje veel groter dan dat zij paart met een wild exemplaar. De meeste eitjes komen hierdoor niet uit, waardoor de plaag onder de schadedrempel blijft. Door continu te blijven monitoren hoe de populatie zich ontwikkelt, bepalen we hoeveel steriele vliegen we moeten loslaten.“

Hoe zeker is de steriele-mannetjestechniek?

„Het is een bewezen techniek, die al in de jaren '60 is ontwikkeld en die we al sinds de jaren '80 commercieel toepassen. Het is ook een belangrijke techniek want het aanbod van insecticiden is niet heel breed. Toch is

Tjarda Everaarts is wetenschappelijk onderzoeker bij HLB.

het goed en prettig dat er middelen beschikbaar blijven. Heel af en toe moeten we namelijk corrigerend ingrijpen, als de opbouw van een populatie uit de hand loopt. Voor honderd procent zekerheid zouden we namelijk zoveel vliegen moeten loslaten dat de techniek onbetaalbaar wordt. Ik vind het een prachtig voorbeeld van groene gewasbescherming, die zijn waarde bewezen heeft. Dit jaar gaan we landelijk zelfs richting de 10.000 hectare.“

De uienteelt is in Noord-Nederland relatief klein en komt in de Veenkoloniën nog maar net op. Hoe snel vormen uienvliegen een probleem?

„Overall waar je begint met de teelt van uien, bouwt de plaag zich langzaam op, want de uienvlieg komt algemeen voor. Afgelopen jaar hebben we in Groningen en Friesland tellingen gedaan, om te kijken met welke begindruk we dit jaar rekening moeten houden. Daaruit blijkt dat de populaties niet onder doen voor die in andere uiengebieden. Er worden dan ook al sinds de jaren '90 uien geteeld. Ook hier in de Veenkoloniën is het een kwestie van tijd. De condities voor de uienvlieg zijn hier gunstig, want hij houdt van luwte en zand.“

Kan iedere teler aanhaken?

„Nee, we doen dat gebiedsgewijs. Dat werkt beter en efficiënter. Het zou simpelweg te duur worden om de steriele-insectentechniek direct aan iedere individuele uienteler aan te bieden. Wel starten we in meerdere gebieden tegelijk. Behalve in het Noorden, ook in Limburg en Zeeuws-Vlaanderen.“

Is het leuk om weer met de uienvlieg bezig te zijn?

„Ja, maar het is nu maar een klein onderdeel van mijn werk. Het HLB is heel breed, van precisielandbouw tot diagnostiek. Er gebeurt veel. Dat bevalt goed.“

In de rubriek Mens & Werk laten we mensen aan het woord die zich op een bijzondere manier inzetten of verdienstelijk maken voor hun vak (en vakgenoten). Dit jaar - 2016 - richten we ons op onderzoekinstellingen. Met welke thema's houden zij zich bezig? En: wat zien zij als grootste knelpunten? In deze aflevering: Tjarda Everaarts, wetenschappelijk onderzoeker bij HLB in Wijster.